

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	27 oktober 2025
Voorstelnummer	D901869
Datum raadsvoorstel	18 september 2025
Portefeuillehouder(s)	A.Tromp
Commissie	Commissie
Datum commissie	13 oktober 2025
Soort agendering	
Agendapunt	
Team	BOR - BenB en gemeentelijk eigendom
Opsteller	Ivonne Schep
Datum B&W besluit	30 september 2025
Bijlagen:	2

Onderwerp : **Onderwerp**
Gedragscode Soortenbescherming gemeenten 2025.

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

de Gedragscode Soortenbescherming gemeenten voor de gemeente Heiloo vast te stellen als werkwijze bij het (laten) uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen en regulier onderhoud.

Geheimhouding

☐ Ja ☒ Nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

Op 9 juni 2025 is de Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten 2025 (bijlage 1) in werking getreden. Deze gedragscode is ontwikkeld door Stadswerk Nederland in samenwerking met RVO en VNG, en biedt gemeenten een juridisch kader voor het zorgvuldig handelen bij werkzaamheden die mogelijk invloed hebben op beschermde soorten in de openbare ruimte. Voor sommige werkzaamheden moet bij de aantasting van beschermde soorten een vergunning aangevraagd worden. Hierbij kan gedacht worden aan het maaien, aanleggen/ vervangen van dammen, kappen, snoeien, klepelen enzovoort. Door het vaststellen van de nieuwe gedragscode en het werken met de gedragscode voldoet de gemeente aan de eisen van de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving en kan er aanspraak worden gemaakt op de vrijstellingen die de gedragscode biedt. De werkzaamheden mogen dan zonder ontheffing worden uitgevoerd.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Dit voorstel heeft betrekking op de volgende wet- en regelgeving:
De gedragscode is aangewezen onder de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving en biedt onder voorwaarden vrijstellingen van de verbodsbepalingen. Daarnaast beschrijft de gedragscode maatregelen die genomen moeten worden om eventuele schade aan beschermde dieren of planten te voorkomen.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Tot 1 januari 2024 viel de bescherming van soorten onder de Wet natuurbescherming, die tot doel had de soortenrijkdom van planten en dieren, waardevolle landschappen en het bosereaal in Nederland te beschermen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is deze bescherming geïntegreerd in het stelsel van het omgevingsrecht. Binnen dit stelsel gelden regels voor het voorkomen van schade aan natuurgebieden en het verstoren van beschermde plant- en diersoorten bij werkzaamheden in de fysieke leefomgeving.

Om als gemeente aantoonbaar zorgvuldig te handelen bij het dagelijks beheer en bij ruimtelijke ontwikkelingen, is het van belang te werken volgens de goedgekeurde gedragscode.

De gedragscode is ontwikkeld door Stadswerk Nederland in samenwerking met het RVO en VNG en is op 9 juni 2025 officieel aangewezen onder de Omgevingswet. De gedragscode geldt voor een periode van vijf jaar en biedt onder voorwaarden, vrijstelling van de verbodsbepalingen die gelden bij het aantasten van verblijfplaatsen en leefgebieden van beschermde soorten.

De gedragscode is bedoeld voor alle Nederlandse gemeenten en voor partijen die in opdracht van gemeenten werkzaamheden uitvoeren. Om daadwerkelijk gebruik te kunnen maken van de vrijstellingen, dient de gedragscode formeel te worden vastgesteld door de gemeenteraad. Daarnaast is het opstellen van een ecologisch werkprotocol voor aanvang van werkzaamheden verplicht, waarin wordt beschreven hoe de gemeente de gedragscode in de praktijk toepast.

De inhoud van de gedragscode is geactualiseerd op basis van nieuwe wetgeving, praktijkervaringen en ecologische inzichten. Een overzicht van de wijzigingen wordt gegeven

in bijlage 2 (Gedragscode Soortenbescherming gemeenten, verschillen versie 2025 t.o.v. 2023). Een voorbeeld van een wijziging ten opzichte van de eerdere versie is het beperken van het gebruik van de klepelmaaier. Vanwege de negatieve effecten op de biodiversiteit en het ontstaan van eenzijdige begroeiing van grassen is het gebruik van de klepelmaaier ingeperkt.

Er zijn situaties waarbij tijdens het maaien gevaarlijke situaties kunnen ontstaan, en waarbij maaien met een klepelmaaier de meest veilige manier is. In zo'n geval is het toegestaan om de klepelmaaier te gebruiken, mits de werkzaamheden in het werkprotocol goed onderbouwd worden door een ecologische deskundige. De gemeente Heiloo maakt sinds 2025 zo min mogelijk gebruik meer van de klepelmaaien in verband met de ecologische ambitie van de gemeente. Een andere wijziging is de meldingsplicht bij het bevoegd gezag. Dit geldt bij aanstaande activiteiten waarbij er mogelijk verboden worden overtreden tijdens de realisatie van een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

De gedragscode is van toepassing op het gehele gemeentelijke areaal, inclusief gebouwen. De VNG geeft aan dat de gedragscode vastgesteld moet worden. Door de vaststelling wordt de werkwijze juridisch geborgd en aantoonbaar gemaakt, ook richting toezichthouders en bij eventuele handhavingssituaties.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

Het college heeft geen alternatieve werkwijze overwogen, mede omdat er op dit moment geen praktisch of juridisch haalbaar alternatief voorhanden is. Een theoretisch alternatief zou kunnen zijn dat de gemeente zelf een Gedragscode Soortenbescherming opstelt. Dit traject is echter zeer tijdsintensief, vereist vergaande ecologische expertise en biedt op dit moment geen concrete voordelen ten opzichte van het volgen van de gedragscode die reeds is afgestemd op de Omgevingswet.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

De gedragscode is landelijk opgesteld, maar biedt ruimte voor lokale invulling. Binnen de kaders van de gedragscode dienen er ecologische werkprotocollen te worden opgesteld, afgestemd op lokale soorten en landschappelijke kenmerken.

RISICO'S

Het werken volgens de Gedragscode Soortenbescherming brengt geen risico's met zich mee. Het draagt juist bij aan het voorkomen van juridische en ecologische risico's bij werkzaamheden in de openbare ruimte. De gedragscode biedt een juridisch kader voor zorgvuldig handelen op locaties waar wettelijk beschermde soorten voorkomen. Zonder toepassing van de gedragscode bestaat het risico dat de gemeente handelt in strijd met de Omgevingswet. Dit kan onder ander het geval zijn wanneer beschermde soorten worden verstoord, essentiële leefgebieden van soorten worden aangetast en rust- en voorplantingsplaatsen worden beschadigd of vernietigd.

Door de gedragscode formeel vast te stellen en toe te passen, wordt er zorgvuldig gehandeld en voldaan aan de wettelijke zorgplicht. Dit verkleint de kans op handhaving door toezichthouders en draagt bij aan het ecologisch verantwoord werken.

FINANCIËN

Het vaststellen van de gedragscode heeft geen financiële consequentie.

DUURZAAMHEID

De Gedragscode Soortenbescherming heeft als doel dat werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden op een dusdanige manier, dat het de vestiging of het behoud van beschermde soorten op de desbetreffende locatie niet verstoort.

PARTICIPATIE

Er heeft geen participatie plaatsgevonden. Het is een wettelijke plicht om zorgvuldig te werken op locaties waar beschermde soorten zich bevinden.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Na het vaststellen van de Gedragscode Soortenbescherming 2025 kan de gemeente weer vrijstelling krijgen voor bepaalde werkzaamheden die omgevingsvergunningplichtig zijn. Voor aanvang van werkzaamheden wordt er een ecologische werkprotocol opgesteld in overeenstemming met de gedragscode.

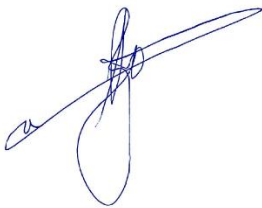
BIJLAGEN

1. Gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025
2. Gedragscode soortenbescherming gemeenten, verschillen versie 2025 t.o.v. 2023

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

N.v.t.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

A. Babaoğlu
gemeentesecretaris

M. ten Bruggencate
burgemeester